

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ХУДОЖНЯ ПРАЦЯ ТА ОСНОВИ ДИТЯЧОГО ДИЗАЙНУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітня програма	Дошкільна освіта
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Художня праця та основи дитячого дизайну» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньої програми «Дошкільна освіта».

Розробники: Росул Тетяна Іванівна, доцент, к.мист.н., доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи;

Милян Жанна Іванівна, викладач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 15 від « 27 » червня 2024 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

(підпис)

/Оксана ПОВІДАЙЧИК/

(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 27 » червня 2024 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/

(прізвище та ініціали)

© Росул Т.І., Милян Ж.І., 2024 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2024 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3	3
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	6	6
Тижневих годин для денної форми навчання:	Лекції:	
аудиторних – 4	20	4
самостійної роботи студента – 4	Практичні (семінарські):	
	24	8
	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Художня праця та основи дитячого дизайну» є оволодіння студентами системою теоретичних та методичних знань про специфіку художньо-конструктивної діяльності дітей раннього та дошкільного віку, засвоєння технологій ручної та механічної обробки різних матеріалів, конструювання та художньо-декоративного оформлення виробів, а також формування у майбутніх вихователів психолого-педагогічної та методичної готовності до планування і проведення занять з художньої праці в закладі дошкільної освіти.

Завдання курсу:

- формування у здобувачів освіти інтересу до художньо-конструктивної діяльності, декоративно-прикладного мистецтва та активне залучення їх до художньо-творчої роботи;
- розвиток естетичного світосприйняття, образного творчого мислення, творчих здібностей;
- розвиток художнього сприйняття: вміння відчувати колір, форму, усвідомлювати емоційну виразність об'єкту, здійснювати відбір засобів, що дозволяють передавати його образний зміст;
- оволодіння здобувачами системою теоретичних та методичних знань, формування професійно-виконавчих (методичних, зображувальних, конструктивних, художніх тощо) умінь та навичок;
- засвоєння студентами технологічних прийомів обробки різних матеріалів;
- формування практичних умінь та навичок виготовлення та художнього оформлення виробів з дотриманням техніки безпеки;
- оволодіння методикою навчання художньої праці дітей дошкільного віку;
- формування ціннісних орієнтацій на основі традицій народного мистецтва України та розширення полікультурного світогляду студентів;
- застосування набутих знань, умінь і навичок при виконанні творчих завдань;
- формування потреби та здатності до створення естетично привабливого дитячого середовища;

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага, толерантність).

КС-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

КС-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, полікультурне середовище, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).

КС-5. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки в полікультурному суспільстві.

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей

раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, в тому числі представників інших національностей, попередження та протидії булінгу.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Художня праця та основи дитячого дизайну» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК 9 Вступ до спеціальності;
- ОК 10 Історія педагогіки;
- ОК 13 Теорія виховання;
- ОК 14 Дошкільна дидактика;
- ОК 19 Дитяча психологія;
- ОК 20 Вікова фізіологія та валеологія;
- ОК 28 Основи образотворчого мистецтва з методикою навчання дітей раннього та дошкільного віку;
- ОК 33 Педагогічна практика (ознайомча);
- ОК 35 Педагогічна практика в групах раннього віку;
- ОК 36 Педагогічна практика в групах молодшого дошкільного віку.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 1
Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.	ПРН 2
Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами, дітей – представників етнічних меншин.	ПРН 3
Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 4
Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.	ПРН 5
Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми	ПРН 6

результатами.	
Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуватись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.	ПРН10
Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.	ПРН 12
Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.	ПРН 15
Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.	ПРН 16
Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.	ПРН 18
Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.	ПРН 20
Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.	ПРН 22

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Художня праця та основи дитячого дизайну»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Оволодіння здобувачами освіти системою теоретичних та методичних знань, формування професійно-виконавчих (методичних, зображувальних, конструктивних, художніх тощо) умінь та навичок; психолого-педагогічна та методична їх готовність до планування та проведення занять з художньої праці в закладі дошкільної освіти.	ПРН 1
Враховуючи психолого-педагогічні закономірності розвитку дитини, виявляти професійну готовність організовувати художню працю на заняттях у різних вікових групах та у повсякденному житті ЗДО.	ПРН 2
Застосовувати на практиці психолого-педагогічні знання про вікові та індивідуальні особливості дітей, виявляти уміння здійснювати індивідуальний та диференційований підхід до вихованців у процесі виготовлення та художнього оформлення виробів.	ПРН 3
Володіти знаннями, технологічними прийомами, практичними уміннями та навичками організації та проведення художньої праці, використовуючи ігрові та здоров'язбережувальні технології.	ПРН 4
Уміти на партнерських засадах співпрацювати із батьками, родинами зацікавлювати та залучати їх до художньо-творчої роботи.	ПРН 5
Уміти проектувати та проводити заняття з художньої праці, добираючи доступні для дітей дошкільного віку методичні та технологічні прийоми виготовлення та естетичного оформлення виробів. Виявляти здатність встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами, уміти оцінювати та забезпечувати якість виконуваних творчих робіт.	ПРН 6
Знати принципи функціонування системи раннього втручання та виявляти готовність і професійні уміння у роботі з дітьми з особливими освітніми	ПРН10

потребами, здійснюючи індивідуальний підхід та надаючи їм підтримку і допомогу.	
Знати структуру проектування й створення безпечного розвивального освітнього середовища в умовах сучасного ЗДО, усвідомлювати важливість художньої праці у життєдіяльності дітей дошкільного віку як органічної складової цілісного освітнього процесу; уміти організовувати та аналізувати свою педагогічну діяльність, зокрема здатність здійснювати професійну діяльність із врахуванням основних психолого-педагогічних закономірностей та принципів – дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, компетентнісного підходу. Виявляти бажання професійно розвиватися, вивчаючи передовий творчий досвід педагогів-вихователів з художньої праці.	ПРН 12
На основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, а також орієнтуючись на загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності, майбутній педагог має уміти визначати завдання і зміст різноманітних видів художньо-творчої діяльності дітей, спрямованої на формування ціннісних орієнтацій на основі традицій народного мистецтва України та розширення полікультурного світогляду вихованців.	ПРН 15
Виявляти професійну готовність до проведення занять з художньої праці у різних вікових групах та у повсякденному житті з метою створення естетично привабливого дитячого середовища, залучаючи народних майстрів, мистецтвознавців та батьків для реалізації завдань всебічного розвитку дітей, формування основ їх естетичного світосприйняття, образного творчого мислення, творчих здібностей.	ПРН 16
Володіння системою теоретичних та методичних знань, професійно-виконавчих (методичних, зображувальних, конструктивних, художніх тощо) умінь та навичок, технологічних прийомів обробки різних матеріалів та виготовлення і художнього оформлення виробів з дотриманням техніки безпеки і враховуючи вікові особливості дітей.	ПРН 18
У доборі методичних підходів у художньо-творчій діяльності з дітьми виявляти здатність застосовувати психолого-педагогічні знання, зокрема орієнтуватися на рівні розвитку дітей, враховуючи зону актуального розвитку та створюючи зону найближчого розвитку кожного вихованця.	ПРН 20
Усвідомлювати важливість та необхідність упроваджувати у освітній практиці ЗДО здоров'язберігаючих технологій, здатність дотримуватись умов техніки безпеки дітей раннього і дошкільного віку у виконанні завдань художньої праці.	ПРН 22

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання з дисципліни: іспит, тести, доповіді-повідомлення, презентація результатів виконання дослідницьких завдань.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота здобувача забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, конспектами лекцій, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Самостійна робота також містить: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації;

підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики та його презентація; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи та форми навчання: лекція, практичне заняття, самостійна робота, консультація, бесіда, інструктаж, спостереження, презентація, вправи, тестування, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий методи, ділові та рольові ігри, дискусії і створення ситуації емоційно-моральних переживань, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: індивідуальне опитування здобувачів вищої освіти на практичних заняттях, письмовий контроль, виконання практичних завдань, самостійна робота, доповідь, мультимедійна презентація.

Форма модульного контролю: усна або тестова (письмова або за допомогою комп'ютерних програм).

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	50	100
8	8	10	8	8	8		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	6	30	5	25
Виконання індивідуальних завдань	2	10	3	15
Навчання на онлайн-платформах з поданням сертифікату про результати навчання*	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50

Разом	10	100	10	100
-------	----	-----	----	-----

*Здобувачі освіти можуть отримати бали за вивчення окремих питань змісту дисципліни через навчання на масових відкритих онлайн-курсах в Україні за умови наявності відповідного сертифікату (Prometheus, EdEra, Дія. Цифрова освіта, ІППО, Всеосвіта та ін.). Наприклад, платформа Prometheus – онлайн-курси «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників: нові вимоги і можливості» (<https://prometheus.org.ua/prometheus-free/pidvishhennya-kvalifikacii-pedagogiv/>); платформа Creative Practice – онлайн-курси «Основи дизайну» (<https://cases.media/en/learning/course/design-basics/about>); платформа Ceinternational1892 – онлайн-курси «Я і якісне та цілісне навчання. Соціально-емоційне навчання і психосоціальна підтримка» (<https://learning.ceinternational1892.org/explore/ya-i-yakisne-ta-cilisne-navchannya-socialno-emociyne-navchannya-i-psihosocialna-pidtrimka>); платформа EdEra – онлайн-курси «Створюємо простір дитинства разом» (<https://study.ed-era.com/courses/course/4088>), «Дивись, слухай, спрямовуй» (<https://study.ed-era.com/courses/course/4282>).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До письмової контрольної роботи допускаються всі студенти, незалежно від кількості балів, отриманих на практичних заняттях і презентації індивідуальних завдань. Після виконання програми змістового модуля у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль, який оцінюється від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не пройшов модульний контроль у визначений термін, то він має право з дозволу деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

Модульна контрольна робота складається з 30 тестових завдань у Google-формі, кожне завдання оцінюється в один бал. А також, здобувачам дається по 2 індивідуальні практичні завдання, кожне завдання оцінюється в 10 балів. Результати виконаних індивідуальних практичних завдань, оцінюються відповідно до індивідуального та креативного підходу у вирішенні поставлених завдань.

40-50 балів – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі і виявив при цьому:

- глибокі та повні знання матеріалу дисципліни;
- вільне володіння науковою термінологією;
- творчу самостійність;
- високу культуру оформлення знань та відповідний рівень умінь і навичок.

30-39 балів – здобувач виконав завдання запропонованого йому варіанта в повному обсязі, вичерпно реалізував усі питання, виявив творчу самостійність, добре орієнтується в сучасних проблемах основ педагогіки, продемонстрував високу культуру оформлення знань, належний рівень умінь та навичок, але в роботі наявні окремі несуттєві помилки. Ставиться за виконання 75 % усіх завдань.

20-29 балів – здобувач виявив задовільні знання матеріалу, але допустив при цьому окремі грубі фактичні помилки та неточності, а культура оформлення знань та рівень його умінь і навичок ще недостатні. Правильно виконано більше 50% запропонованих завдань

10-19 балів (оцінка «незадовільно») – здобувач не виявив достатніх фахових знань з предмета, не досяг реалізації завдання через загальну слабку орієнтацію в програмовому матеріалі, а культура його мовлення й оформлення знань незадовільні. Завдань виконано менше від 50 %.

За роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, а також за самостійну роботу кількість балів залежить від дотримання наступних вимог: повний обсяг виконання навчальних завдань, своєчасність; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань та ініціативність у навчальній діяльності.

1-9 балів – не в змозі викласти зміст питань, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, вирішує завдання, які потребують однослівної відповіді.

0 балів – здобувач не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковим семестровим контролем з дисципліни «Художня праця та основи дитячого дизайну» є іспит, який проводиться в усній формі.

Відповідно до «Положення про порядок та методу проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та дидактичні основи художньої праці та дитячого дизайну.

Тема1. Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку.

Психолого-педагогічні основи художньої праці. Аналіз змісту Базового компонента та програм розвитку дитини раннього та дошкільного віку в художньо-продуктивній праці. Значення художньої праці для всебічного розвитку дитини. Предмет і завдання курсу «Художня праця та основи дитячого дизайну». Техніка безпеки.

2. Історико-теоретичні основи художньої ручної праці.

Короткий історичний нарис розвитку художньої ручної праці (до початку ХХ ст.). Генеза предмета «Ручна праця» у практиці суспільного дошкільного виховання. Погляди видатних українських педагогів на проблему навчання дітей раннього та дошкільного віку художньої ручної праці.

Тема 3. Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної діяльності дітей раннього та дошкільного віку

Художня праця як засіб формування творчої особистості дитини. Розвиток психічних процесів дитини раннього та дошкільного віку засобами художньої праці. Сприймання як основа занять дітей художньо-конструювальною діяльністю. Розвиток сенсорної моторики та координації рухів дитини раннього та дошкільного віку у процесі занять художньою працею.

Тема 4. Дитячий дизайн: види та сутність

Дизайн як засіб збагачення духовного світу людини. Історичний розвиток дизайну. Види дизайну та їх характеристика. Дитячий дизайн. Види дитячого дизайну (художнього конструювання) та їх характеристика. Особливості використання основ дизайну у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку. Техніка безпеки. Композиція в дизайні. Дизайн і довкілля.

Тема 5. Дидактичні основи роботи з дітьми раннього та дошкільного віку в галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).

Поняття про колір та його властивості. Особливості кольору. Основні закони. Принципи організації роботи з дітьми раннього та дошкільного віку в галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну). Техніка безпеки. Форми навчання дітей раннього та дошкільного віку художньої праці та основ дитячого дизайну. Методи навчання дітей раннього та дошкільного віку художньої праці та основ дитячого дизайну. Роль вправ і творчих завдань у навчанні дошкільників художньої праці. Аналіз дитячих робіт з художньої праці.

Тема 6. Організація художньої праці та дитячого дизайну у ЗДО.

Зміст і структура занять з художньої праці у ЗДО. Організація художньої праці дітей раннього та дошкільного віку поза заняттями. Планування роботи з художньої праці. Інструменти для проведення роботи з художньої праці та безпека поводження з ними. Організація предметно-розвивального середовища для художньої праці та дитячого дизайну у закладі дошкільної освіти.

Змістовий модуль 2. Робота з папером, картоном, природнім матеріалом.

Тема 7. Художнє конструювання з паперу та картону. Оригамі в ЗДО

Технологічні прийоми обробки паперу та картону (розмітка, складання, згинання, надрізання, різання, монтаж). Завдання та зміст конструювання з паперу та картону у різних вікових групах. Оригамі у закладі дошкільної освіти. Методика проведення занять з конструювання з паперу та картону у різних вікових групах.

Тема 8. Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм.

Поняття про аплікацію. Художні прийоми аплікації. Аплікація з паперу. Використання аплікації в закладі дошкільної освіти при створенні картин, орнаментів, прикрашенні альбомів, наочних посібників, при виготовленні дидактичного матеріалу, іграшок. Використання аплікації при оформленні стендів. Техніка безпеки.

Матеріали для аплікації: папір, природні матеріали (солома, засушені рослини, насіння, кора дерев, тополиний пук). Матеріали для фону: глянцевого, оксамитового, шагренового, тисненого, срібного, бронзового напір, картон, планшети та ін. Клеючі суміші. Обладнання.

Тема 9. Технології обробки природних, текстильних, залишкових матеріалів як вид прикладної творчості.

Загальна характеристика природних, текстильних, залишкових матеріалів. Значення конструювання задля всебічного розвитку особистості дитини раннього і дошкільного віку та формування творчих здібностей. Правила заготівлі природних матеріалів. Способи консервації. Завдання та зміст конструювання з природних, текстильних, залишкових матеріалів у різних вікових групах. Методика проведення занять.

Тема 10. М'яка іграшка. Ручні шви. Конструювання з залишкових матеріалів.

М'яка іграшка. Матеріали та інструменти, необхідні для виготовлення м'якої іграшки. Виконання викрійки. Матеріали та інструменти, необхідні для роботи з тканиною. Розкрій тканини. Технологічна послідовність виконання виробу. Врахування конструктивних особливостей іграшки та її пропорцій. Декоративне оформлення іграшок. Лялька для лялькового театру. Лялька–мотанка.

Ручні шви. Види швів, яким навчають дітей старшого дошкільного віку. Види тканин і короткі відомості про їх виробництво і застосування. Інструменти та приладдя для роботи з тканинами. Техніка безпеки. Основні ручні шви: з'єднувальні й декоративні шви.

Робота з залишковим матеріалом. Конструктивні можливості викидного матеріалу, особливості роботи з ним. Підготовка матеріалу до роботи. Техніка безпеки і гігієнічні вимоги в роботі. Способи поєднання матеріалів між собою. Технологія виконання виробів, які містять різні матеріали. Поєднання готових форм без їх зміни. Часткова зміна готових форм. Способи декорування, відповідність декору конструкції виробу.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
6-й семестр						
Змістовий модуль 1. Теоретичні та дидактичні основи художньої праці та дитячого дизайну.						
Тема 1. Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку.	8	2	2			4
Тема 2. Історико-теоретичні основи художньої ручної праці.	8	2	2			4
Тема 3. Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної діяльності дітей раннього та дошкільного віку	8	2	2			4
Тема 4. Дитячий дизайн: види та сутність.	8	2	2			4
Тема 5. Дидактичні основи роботи з дітьми раннього та дошкільного віку в галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).	10	2	2			6
Тема 6. Організація художньої праці та дитячого дизайну у ЗДО.	8	2	2			4
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	50	12	12			26
Змістовий модуль 2. Робота з папером, картоном, природнім матеріалом.						
Тема 7. Художнє конструювання з паперу та картону. Оригамі в ЗДО	9	2	4			5
Тема 8. Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм.	9	2	2			5
Тема 9. Технології обробки природних, текстильних, залишкових матеріалів як вид прикладної творчості.	9	2	2			5
Тема 10. М'яка іграшка. Ручні шви. Конструювання з залишкових матеріалів.	11	2	4			5
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	40	8	12			20
Разом за семестр	90	20	24			46

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 90					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
6-й семестр						
Змістовий модуль 1. Теоретичні та дидактичні основи художньої праці та дитячого дизайну.						
Тема 1. Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку.	8	0,5	0,5			7
Тема 2. Історико-теоретичні основи художньої ручної праці.	7,5		0,5			7
Тема 3. Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної діяльності дітей раннього та дошкільного віку	9,5	0,5	1			8
Тема 4. Дитячий дизайн: види та сутність.	9,5	0,5	1			8
Тема 5. Дидактичні основи роботи з дітьми раннього та дошкільного віку в галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).	9,5	0,5	1			8
Тема 6. Організація художньої праці та дитячого дизайну у ЗДО.	9		1			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	53	2	5			46
Змістовий модуль 2. Робота з папером, картоном, природнім матеріалом.						
Тема 7. Художнє конструювання з паперу та картону. Оригамі в ЗДО	9,5	0,5	1			8
Тема 8. Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм.	9	0,5	0,5			8
Тема 9. Технології обробки природних, текстильних, залишкових матеріалів як вид прикладної творчості.	9	0,5	0,5			8
Тема 10. М'яка іграшка. Ручні шви. Конструювання з залишкових матеріалів.	9,5	0,5	1			8
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	37	2	3			32
Разом за семестр	90	4	8			78

6.3. Темі практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Роль художньої праці у всебічному розвитку дитини дошкільного віку.	2	0,5
2	Історико-теоретичні основи художньої ручної праці.	2	0,5
3	Психолого-педагогічні основи художньо-конструювальної	2	1

	діяльності дітей раннього та дошкільного віку		
4	Дитячий дизайн: види та сутність.	2	1
5	Дидактичні основи роботи з дітьми раннього та дошкільного віку в галузі художньої праці та художнього конструювання (дизайну).	2	1
6	Організація художньої праці та дитячого дизайну у ЗДО.	2	1
7	Художнє конструювання з паперу та картону. Оригамі в ЗДО	4	1
8	Аплікація. Вирізування симетричних та асиметричних форм.	2	0,5
9	Технології обробки природних, текстильних, залишкових матеріалів як вид прикладної творчості.	2	0,5
10	М'яка іграшка. Ручні шви. Конструювання з залишкових матеріалів.	4	1
Разом:		24	8

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота здобувача вищої освіти передбачає опрацювання навчального матеріалу лекційних занять, підготовку до практичних (семінарських) занять, а також самостійне опрацювання додаткового навчального матеріалу до окремих модулів або тем у вільний від аудиторних занять час, виконання домашнього завдання за темами:

№, з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Проаналізувати Базовий компонент дошкільної освіти (освітній напрям «Дитина у світі мистецтва»).	3	6
2	Проаналізувати діючі програми розвитку дітей (розділ «Художньо-естетичний розвиток»).	3	6
3	Скласти термінологічний словник до першого змістового модуля.	4	7
4	Підготувати бібліографічний список літератури до теми «Особливості організації занять з художньої праці в сучасних ЗДО» (5-6 джерел)	4	6
5	Зробити письмовий аналіз зразків конспектів занять з художньої праці у всіх вікових групах.	4	6
6	Скласти список літератури з питання правил збору та зберігання природного матеріалу.	4	6
7	Українські рушники, їх призначення.	4	6
8	Дослідження впливу використання різних видів матеріалів та обладнання на розвиток дітей під час занять з художньої праці.	4	7
9	Українські мотиви в аплікаціях.	4	7
10	Виготовлення площинних виробів технікою «квілінг».	4	7
11	Конструювання та розробка дизайн – проектів об'ємної пластики.	4	7
12	Аплікація з ниток та помпонів для оздоблення інтер'єру ЗДО.	4	7
Разом:		46	78

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: аналіз практичних ситуацій; підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми з елементами наукового дослідження та його

презентація; презентація власних досліджень, підготовка до олімпіад, конференцій; написання есе; виконання вправ різного рівня складності, складання і розв'язування задач, тестових завдань; розробка моделей, явищ і процесів; анотація опрацьованої додаткової літератури (відеофільмів, переглянутих у відео-лабораторіях); розробка сценаріїв виховних справ; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом художньої діяльності в ЗДО.

Творчі завдання (max. – 5 балів)

1. Скласти план роботи гуртка з художньої праці в ЗДО.
2. Виготовити наочність до заняття з метою ознайомлення дошкільників з технікою переплетіння.
3. Розробити технологічну карту виготовлення іграшки за шаблоном.
4. Технологія виготовлення виробів в техніці оригамі (створити альбом-посібник).
5. Виготовлення поробку з паперу в техніці модулі «Бичок»
6. Виготовлення сюжетно-декоративних витинанок (дерево, вазон, квітка, силуетна витинанка рослин, силуетна витинанка натюрморт, сюжетна витинанка) (аркуш А4-А3).
7. Скласти композицію із засушених рослин (аркуш А4-А3) та створити поробку із овочів (на вибір студентів).
8. Розробити технологічну карту виготовлення іграшки способом оригамі.
9. Розробити плани-конспекти занять по роботі з кожним із видів матеріалів (папір, картон, природний, текстильний, залишковий).
10. Розробити план-схему виготовлення об'ємного виробу з природних матеріалів.
11. Виконати зразки ручних швів.
12. Розробити викрійку об'ємної м'якої іграшки
13. Виготовити сюжетну композицію, використовуючи викидні матеріали
14. Розробити технологічну карту виготовлення іграшки з рухомими частинами.
15. Освоїти способи конструювання іграшкових меблів з основної викрійки.
16. Створити аплікацію з тканини (космос, пейзаж) (аркуш А4-А3).
17. Розробити конспекти занять на тему «Декорування виробів» (виготовлення аплікації писанки відомими техніками).
18. Виготовлення штучних квітів об'ємної форми.
19. Скласти композицію із засушених рослин (аркуш А4-А3) (на вибір студента).
20. Розробити емблему для дітей дошкільного віку (різних вікових груп), які займаються в гуртку «Ми – народні умільці» (та емблеми різних номінацій)
21. Розробити різні варіанти створення виробів з паперових конусів та циліндрів.
22. Розробити ескіз декоративної композиції з природного матеріалу.
23. Підготувати та презентувати дизайн-проект:
 - «Дизайн групової кімнати дошкільного навчального закладу»;
 - «Дизайн будівлі та території дошкільного навчального закладу»;
 - «Дизайн дитячої кімнати».

Теми рефератів (презентацій) (max. – 5 балів.)

1. Художня праця як засіб формування творчої активної особистості дитини.
2. Значення предметно-практичної діяльності для розвитку дітей дошкільного віку.
3. Психологічні механізми розвитку конструктивних навичок дітей дошкільного віку.
4. Мета і завдання трудового виховання дітей дошкільного віку.
5. Матеріали для художньої праці, інструменти та обладнання для їх обробки.
6. Сучасні програми розвитку дітей про зміст художньої праці в різних вікових групах.
7. Особливості організації занять з художньої праці в сучасних ЗДО.
8. Організація факультативних занять за інтересами дітей.
9. Принципи показу ТЗН (технічних засобів навчання) на заняттях з художньої праці.
10. Зв'язок занять з художньої праці та уроків праці в початковій школі.
11. Вивчення народного декоративно-прикладного мистецтва під час занять художньою працею.

12. Конструктивні та декоративні особливості паперу та картону.
13. Методика виготовлення дітьми виробів з паперу у техніці переплетіння.
14. Орігамі в закладі дошкільної освіти.
15. Використання техніки «квілінг» у ЗДО.
16. Використання техніки «декупаж» у ЗДО.
17. Конструктивні можливості викидних матеріалів, особливості роботи з ними.
18. Конструктивні та декоративні особливості природних матеріалів.
19. Методика проведення занять з природним матеріалом.
20. Методика роботи з текстильними матеріалами.
21. Навчання дітей дошкільного віку виконувати ручні шви.
22. Ознайомлення дошкільників з технікою «макrame».
23. Технічне моделювання у ЗДО.
24. Дизайн як вид мистецтва.
25. Роль дизайну в естетизації навколишнього середовища.
26. Виховна роль дитячого дизайну.
27. Типи дитячого дизайну.
28. Дизайн-проект та його стадії.
29. Ергономіка як основа проектування в дизайні.
30. Технічна естетика – наукова основа дизайну.
31. Характеристика видів дизайну.
32. Дитячий дизайн у сім'ї.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання УжНУ Moodle; електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; особистий кабінет викладача на основі відкритих медіа ресурсів корпорації Google (Google Meet, GoogleClassroom тощо); сайти ЗВО; офіційний сайт МОН України <http://www.mon.gov.ua> тощо.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти): нова редакція. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
2. Дитина. Освітня програма для дітей від двох до семи років. наук. керів. В.О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч та ін. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.
3. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник». Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівенць, 2023. 210 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/programi/2023/15.03.2023/Kompl.prohrama.rozvytku.ditey.doshk.viku.2023-SONYASHNYK.15.03.2023.pdf> (дата звернення: 15.06.2024).
4. Ковальчук, Г. В., Степаненко, Т. В. Методика навчання технологій у дошкільному навчальному закладі. Київ: Видавництво «Освіта», 2019.
5. Комісарик М.І., Беспалько Г.М. Художня праця з основами дизайну : метод. посібник до самост. роботи. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 116 с.
6. Основи дизайну та художня праця: навчально-методичний посібник. / Укладач Івершинь А.Г. Одеса, 2022. 203 с.
7. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 2. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 360 с.

8. Педагогіка українського дошкілля: Ч. 3. / Лисенко Н.В., Кирста Н.Р., Лазарович Н.Б. К. : Видав. Дім «Слово», 2019. 376 с.
9. Пихтіна Н. Педагогіка гри: лекції. К. : КНТ, 2023. 260 с.
10. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : підручник 4-те видання, перероблене. К. : ВЦ «Академія», 2018. 408 с.
11. Художня праця та основи дизайну. Методичні рекомендації до вивчення курсу здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 012 Дошкільна освіта / Укладач Микуліна А. К., Мукачево : МДУ, 2024. 52 с.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти : колективна монографія / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; С. Семчук, С. Попиченко [та інші]; за заг. ред. В. М. Кушнір. Умань : Візаві, 2021. 252 с.
2. Ботюк О.Ф. Конструювання з паперу методом оригамі: Навч. -метод. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2008. 64 с.
3. Веремійчик І.М. Творчість на кінчиках пальців: Навч.-метод. Посібник. Тернопіль: Мальва ОСО, 2004. 108 с.
4. Іванова, О. І., Кравченко, Н. П. Технології в дошкільному вихованні. Київ: Видавничий дім «Слово», 2018.
5. Калуська Л.В. Вибрані дидактико-методичні матеріали у 2-х книгах для працівників дошкільного закладу. Книга 1. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 320 с.
6. Каппалова Н.М. Гурткова робота з аплікації та оригамі. Тернопіль: Мандрівець, 2008. 80с.
7. Коломоєць Т. Г. Художня праця : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ» КП, 2014. 160 с.
8. Кривоніс М.Л., Дроботій О.Л. Образотворча діяльність. Молодший дошкільний вік: Посібник. Харків: «Ранок», 2017. 208 с.
9. Матвієнко С.І. Художня праця та основи дизайну: навчальний посібник. Ніжин. 2016. 200 с.
10. Методичні матеріали до лабораторного практикуму навчальної дисципліни «Художня праця та основи дизайну»: навч.-метод. посіб. / уклад. С. І. Матвієнко, Т. Г. Коломоєць, О. В. Лісовець. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 115 с.
11. Художня праця та основи дизайну: Навч. посіб. Ніжин. Вид-во НДУ ім. М. Гоголя. 2016. 201 с.
12. Художня праця. Лекційні модулі [Електронний ресурс] : Електронні дані. 2012. URL: <http://zavantag.com/docs/2405/index-6711.html>.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>. (дата звернення: 14.06.2024).
2. Методичний матеріал. URL: <http://www.metodportal.net> (дата звернення: 15.06.2024).
3. Наукова бібліотека ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <http://www.lib.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 14.06.2024).
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
5. Педагогіка. URL: <https://pedagogika.at.ua> (дата звернення: 15.06.2024).
6. Сайт електронного навчання ДВНЗ «Ужгородський національний університет». URL: <https://e-learn.uzhnu.edu.ua/> (дата звернення: 15.06.2024).
7. Українська педагогіка. URL: <http://ukped.com> (дата звернення: 15.06.2024).

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)